

กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลาย
ทางชีวภาพ ตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ *
Community-Based Tourism Activities based on the
Biodiversity in Nang Phaya Sub-District,
Thapla District, Uttaradit Province

มณฑล ศรีสุข และวารัชต์ มัชยัมบุรุษ

Mohntohn Srisuk and Warach Madhyamapurush

คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

School of Management and Information Sciences, University of Phayao

Corresponding Author, E-mail: mohntohn@hotmail.com

บทคัดย่อ

ด้วยกระแสการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับความนิยม นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนตำบลนางพญาซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพด้านการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ในรูปแบบการสนทนาเชิงลึกและการสนทากลุ่มจากผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์

ผลการศึกษาพบว่า ตำบลนางพญาเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพด้านการท่องเที่ยว สามารถแบ่งเป็น 5 ด้านได้แก่ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านวัฒนธรรมและประเพณี

*ได้รับบทความ: 19 พฤษภาคม 2563; แก้ไขบทความ: 6 มิถุนายน 2563; ตอปรับตีพิมพ์: 9 มิถุนายน 2563

3) ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา 4) ด้านอาหารพื้นบ้าน และ 5) ด้านยาและการรักษาโรค เป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมภูมิปัญญาที่มีเอกลักษณ์ จากความหลากหลายทางชีวภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลนางพญา ทั้ง 5 ด้าน สามารถพัฒนาเพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนตำบลนางพญาได้ กิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อจัดการประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลนางพญา สามารถพัฒนาได้ 13 กิจกรรม เช่น กิจกรรมการเดินป่า ยอดดอยภูพญาพ้อ สันแปเมือง (Hiking/Trekking) กิจกรรมพักผ่อนรับประทานอาหารพื้นบ้าน (Gastronomy) กิจกรรมล่องแก่ง บ้านท่าเรือ (White Water Rafting) เป็นต้น

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวชุมชน; ความหลากหลายทางชีวภาพ; กิจกรรมการท่องเที่ยว

Abstract

As the trend of natural tourism is becoming popular, there are more and more visitors to the area of Nang Phaya Sub-district, which is a tourist area with biodiversity. The objectives of this study were to study the community-based tourism and tourism activities based on the biodiversity. The study was conducted by collecting data via in-depth discussions and group discussions among local leaders, community sages, administrative officials, tourists and stakeholders related to the tourism in Nang Phaya Sub-district, Thapla District, Uttaradit Province.

The study found that Nang Phaya is an area with tourism biodiversity which can be divided into 5 aspects, which are; 1) environment, 2) cultures and traditions, 3) ways of life, 4) local foods, and 5) medicines and treatments. It is a community with unique culture and wisdom based on its 5 aspects of biodiversity which can be developed to create tourism activities that attract tourists to the community. The tourism activities based on the biodiversity to provide tourism experiences for tourists to Nang Phaya can be developed up to 13 activities such as hiking/trekking to

Phuphayapho and Sunpaemuang, recreational local gastronomy, and white water rafting in the Village of Ban Tharuea.

Keywords: community-based tourism, biodiversity, tourism activity

1. บทนำ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้ถูกนำมาใช้เป็นปัจจัยการผลิตเพื่อการพัฒนาประเทศมาอย่างยาวนาน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างงานสร้างรายได้แก่ประชากรของประเทศซึ่งจะส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชากรภายในประเทศ การท่องเที่ยวกระบวนการหนึ่งที่น่านำมาใช้เป็นกิจกรรมในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม และด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นฐานเป็นกลยุทธ์หนึ่งในอุตสาหกรรมบริการที่รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้สนับสนุนและส่งเสริมจนประสบความสำเร็จในการสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย อย่างมากมาย (กระทรวงพลังงาน สำนักนโยบายและพลังงาน, 2554)

จากกระแสการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับความนิยม นักท่องเที่ยวได้เริ่มเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนตำบลนางพญา ก่อให้เกิดกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนตำบลนางพญา จะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ตำบลนางพญาได้ เช็คอิน และแชร์จากสื่อโซเชียล เช่น Facebook สมาชิกเพจอุตรดิตถ์ 24 ชั่วโมง ซึ่งมีสมาชิกและผู้ติดตามเพจ มีจำนวนถึง 170,855 คน หรือ เพจฮักนางพญา มีผู้ติดตามถึง 10,047 คน (ฮักนางพญา, 2560) ซึ่งเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่คนนอกพื้นที่เข้ามาทำกิจกรรมในพื้นที่ของตำบลนางพญาแบบเป็นส่วนตัว เช่น กิจกรรมแคมป์ปิ้ง การเดินป่าส่องสัตว์ ปั่นจักรยานขึ้นภูพญาพ่อ เป็นต้น กิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาทั้งในด้านการทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหายุขะที่เพิ่มมากขึ้นจากนักท่องเที่ยว การตัดไม้เพื่อนำมาปรุงอาหารและกิจกรรมรอบกองไฟ การล่าสัตว์เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการ ไม่ว่าจะเป็นการเก็บพันธ์พืช เช่น กล้วยไม้ เฟิร์น เพื่อนำมาเป็นของที่ระลึก รวมถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น เช่น การจัดกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสียงดัง รบกวน การจัดกิจกรรมเวลากลางคืนในชุมชน โดยเฉพาะในฤดูหนาวมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลนางพญา เพื่อเข้ามาชมทิวทัศน์ ทะเลหมอกเหนืออ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์

กิจกรรมดังกล่าวของนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนนางพญาเป็นกิจกรรมที่ขาดการควบคุมดูแล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเสื่อมโทรม คนในชุมชนเปลี่ยนวิถีชีวิตชุมชนตำบลนางพญาเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงและมีวัฒนธรรมภูมิปัญญาที่มีเอกลักษณ์ถ้ามีการวางแผนการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดีของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลนางพญาจะทำให้เป็นโอกาสของชุมชนตำบลนางพญาในการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นฐานการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและบริการและใช้เป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับการเพิ่มมูลค่าที่มีคุณค่าสูงซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง ทั้งเรื่องการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมบริการภาคการผลิตและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนตำบลนางพญาจึงต้องพิจารณาสถานการณ์และบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทุนทรัพยากรธรรมชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมภูมิปัญญา ซึ่งเป็นจุดแข็งของชุมชนตำบลนางพญา และเป็นรากฐานที่มั่นคงของการพัฒนาและการดำรงชีวิตของชุมชนและสังคมซึ่งจะได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ไม่มีการวางแผนในการรองรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในชุมชนตำบลนางพญา และถ้าชุมชนขาดการวางแผนและกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพด้านท่องเที่ยวในชุมชนอย่างชัดเจนและเหมาะสม ก็จะทำให้ฐานทรัพยากรดังกล่าวเสื่อมโทรมอ่อนแอ จนกลายเป็นข้อจำกัดของชุมชนตำบลนางพญาได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวชุมชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงศักยภาพของความหลากหลายทางชีวภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำมากำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพในด้านการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
2. เพื่อนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ มีวิธีการศึกษา วิธีการรวบรวมข้อมูล ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยครั้งนี้ได้จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. วิธีการศึกษา แบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่

1.1 วิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ เชิงลึกกับหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว รายละเอียดดังนี้

1.1.1 หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน

1.1.2 ผู้ประกอบการภาคเอกชนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 5 คน

1.1.3 ประชาชนที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว ตำบลนางพญาจำนวน 10 คน

1.1.4 นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวตำบลนางพญาจำนวน 10 คน

1.2. วิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลนางพญา เนื่องด้วยไม่ทราบขนาดของจำนวนนักท่องเที่ยวที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สูตร $n = (P(1-P) Z^2) / E^2$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 384 คน โดยมีความผิดพลาด ไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนตำบลนางพญา อำเภอ ท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการเก็บข้อมูลภาคสนาม การสังเกตจากการศึกษาเหตุการณ์เรื่องราว การสัมภาษณ์ข้อมูลกับปราชญ์ชุมชนในแต่ละด้าน การศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยว รวมถึงการศึกษารูปแบบกิจกรรมของการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนตำบลนางพญา โดยได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มจากคณะกรรมการตัวแทนชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการและสมาชิกในชุมชน ผู้มีส่วนได้-เสีย เช่น นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดอุตรดิตถ์

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเป็นต้น โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนตำบลนางพญา

2.2 .รูปแบบวิธีการวิจัยใช้แบบ Mix Method ระหว่างการศึกษาโดยใช้วิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กันไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือครอบคลุมและสมบูรณ์ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ของการศึกษา

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จาก การสัมภาษณ์และการสังเกตที่นำมาซึ่งการนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน บนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ ตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์

2.4 การจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ เฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาบริบทชุมชนและความหลากหลายทางชีวภาพด้านการท่องเที่ยว รวมถึง สถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลนางพญา พบว่าตำบลนางพญาเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพด้านการท่องเที่ยว สามารถแบ่งเป็น 5 ด้านได้แก่ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 3) ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา 4) ด้านอาหารพื้นบ้าน และ 5) ด้านยา และการรักษาโรค ชุมชนมีวัฒนธรรมภูมิปัญญาที่มีเอกลักษณ์ จากความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการท่องเที่ยวชุมชนตำบลนางพญา ทั้ง 5 ด้าน พบว่าและมีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาและสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนตำบลนางพญา โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อจัดการประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลนางพญา เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมของชุมชนนางพญา ภูมิปัญญา สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เกิดจากความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ตำบลนางพญา และผนวกกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่ชอบเดินทางท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมของคนต่างถิ่น การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานความ

หลากหลายทางชีวภาพ จึงต้องออกแบบกิจกรรมและสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อเกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน การสร้างประสบการณ์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นการจัดการประสบการณ์ นักท่องเที่ยววิธีหนึ่งเป็นการสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้กับนักท่องเที่ยวโดยให้เขารู้สึกว่าความหลากหลายทางชีวภาพของตำบลนางพญานั้นมีความโดดเด่น น่าสนใจและสัมผัสได้ ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และมีเอกลักษณ์การจัดการประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ดังนี้

1. การรับสัมผัส (SENSE) คือ ส่วนประกอบ หนึ่งในกลยุทธ์การจัดการประสบการณ์ ซึ่งการสัมผัสในความหมายนี้มุ่งเน้นการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสของนักท่องเที่ยว ด้วยวิธีการสื่อสารด้วย ภาพ เสียง การสัมผัสจับต้องได้ กลิ่น และรสชาติในหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน เพื่อกระตุ้นให้ลูกค้า มีความสนใจและเปิดใจรับสิ่งที่นำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลนางพญา ประกอบด้วยการ

1.1 สร้างประสบการณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก (FEEL) คือ การจัดการที่มุ่งเน้นสร้างประสบการณ์ในด้าน ความรู้สึก และอารมณ์ให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างทัศนคติด้านบวก และความรู้สึกที่ดีต่อความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน นักท่องเที่ยวมีความภาคภูมิใจ เมื่อได้มาท่องเที่ยวตำบลนางพญา เกิดความประทับใจและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก สู่นักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ และนักท่องเที่ยวเดิมกลับมาท่องเที่ยวตำบลนางพญาซ้ำ

1.2 การสร้างประสบการณ์ด้านการคิด (THINK) คือ การสร้างประสบการณ์เพื่อสร้างความคิดให้กับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต้องการหาความรู้และคำตอบสามารถใช้การนำเสนอกลุ่มสินค้าและแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาของชุมชนตำบลนางพญา เพื่อสร้าง ความรู้และความเข้าใจในภูมิปัญญาของท้องถิ่นตำบลนางพญา

1.3 การสร้างประสบการณ์ด้านการกระทำ (ACT) คือการส่งเสริมประสบการณ์การท่องเที่ยว และการบริการของกลุ่มชุมชน โดยนำเสนอทางเลือกใหม่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น การอั่งอิง การรีวิว และการสื่อสารผ่านบุคคลที่เป็นแบบอย่างและเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น นักแสดง ผู้นำท้องถิ่น นักธุรกิจ เป็นต้น อาจใช้เป็นหลักการเหตุผลและแรงจูงใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนวิถีและพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวใหม่ได้

1.4 การสร้างประสบการณ์ด้านการเชื่อมโยง (RELATE) คือ การสร้างความสัมพันธ์จากองค์ประกอบของประสบการณ์ 4 ด้าน คือ การรับสัมผัส อารมณ์ความรู้สึก การคิด

และการกระทำโดยนำประสบการณ์เฉพาะด้านในแต่ละส่วน มาผสมกันเกี่ยวโยงกัน จนทำให้เกิดประสบการณ์เฉพาะที่มีในพื้นที่ตำบลนางพญาเท่านั้น และขยายผลสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อจัดการประสบการณ์กับท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลนางพญาเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมของชุมชนตำบลนางพญาภูมิปัญญาสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เกิดจากความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ตำบลนางพญา และผนวกกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ชอบเดินทางท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่และเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมของคนต่างถิ่น โดยการวิจัยนี้ได้พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีระบบนิเวศที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มระบบนิเวศป่าเขา จะเน้นกิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรนั้นทางการประมง ป่าไม้ สัตว์ป่า แหล่งน้ำ เช่น อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ น้ำตก สภาพภูมิทัศน์ของลักษณะสัณฐานที่ดิน เป็นลักษณะเด่นแปลกตา หรือลักษณะเด่นที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมของชุมชนดั้งเดิมในพื้นที่เป็นหลักสำคัญ

ดังนั้น กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา บนฐานความหลากหลายทางชีวภาพจึงเน้นไปในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความงดงาม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนั้นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องไม่ทำให้พื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่เสื่อมโทรมลงไปจนไม่สามารถฟื้นตัวได้อีก พื้นที่ธรรมชาติที่มีแนวโน้มที่จะเกิดผลกระทบต่อ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเมื่อจัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น แหล่งพืช สัตว์ป่าหายาก บริเวณที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า ฯลฯ ควรที่จะละเว้นการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในบริเวณ ดังกล่าว

ผลจากการวิจัยนี้นำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพของตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเดินป่า ยอดดอยภูญาพ้อ สันแปเมือง (Hiking/Trekking) ลักษณะของกิจกรรม เป็นการเดินป่า ระยะใกล้ เป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิดโดย การนำตัวเองไปสู่ธรรมชาติด้วยเส้นทางเดินเท้าที่ตัดผ่านเข้าไปในป่าที่มีจุดชมวิวยาวงามดึงดูดความสนใจตามธรรมชาติรายทางนักท่องเที่ยวนอกจากจะได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติแล้ว ยังมีโอกาสได้เรียนรู้พื้นที่แนวเขตแดนระหว่างจังหวัดอุตรดิตถ์และจังหวัดแพร่

รวมถึงธรรมชาติจากปราชญ์ชุมชนตำบลนางพญา ที่มีความรู้ด้านนิเวศวิทยาและชำนาญพื้นที่เป็นอย่างดี

2. กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ในชุมชนนางพญา (Nature Education) ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรม ท่องเที่ยวที่ได้สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวนอกจากจะได้รับ ความเพลิดเพลินจากการได้มาเที่ยวในพื้นที่ ธรรมชาติแล้ว ยังได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติใน เรื่องต่างๆ ผ่านทางโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ รูปแบบที่จัดทำขึ้นในพื้นที่

3. กิจกรรมถ่ายรูปธรรมชาติ เสียงธรรมชาติ (Nature Photography, Video Taping and Sound of Nature Audio Taping) จุดชมวิวย่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์/ยอดดอยภู พญาพ่อ ลักษณะเป็นกิจกรรมการถ่ายรูปและการบันทึก เทปวิดีโอธรรมชาติและสิ่งที่น่าสนใจ อันเป็นรายละเอียดอยู่ในธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ป่า พืชหายากและรอยเท้าสัตว์ป่า เป็นต้น

4. กิจกรรมส่องสัตว์/ดูนก (Bird Watching) ลักษณะของกิจกรรมเป็นกิจกรรม เฉพาะ สำหรับผู้มีความสนใจในเรื่องนก สิ่งดึงดูดที่สำคัญ คือนกชนิดต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนกประจำ ถิ่น นกอพยพ และนกหายาก เส้นทางเดินเท้าที่รองรับกิจกรรมประเภทนี้ควรมีขนาดกว้าง 2 คน เดิน ไม่ควรมีการพัฒนาใด ๆ นอกจากจุดหยุดพักบางจุด เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้จดบันทึก เรื่องราวเกี่ยวกับนกต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น

5. กิจกรรมศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์ (Sky Interpretation) ลักษณะของ กิจกรรมเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสในการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของท้องฟ้าและ ดาราศาสตร์ ชนิดของดาวและกลุ่มดาว รูปร่าง ตำแหน่ง และวงโคจร ตลอดจนประวัติและ ดำเนินพื้นบ้านที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ธรรมชาติที่จัดกิจกรรมประเภทนี้ได้ดี ได้แก่ บริเวณที่โล่งหรือบน ที่สูง เช่น เกาะแก่ง ชายหาดที่โล่ง หุบหญ้าที่อยู่บนเขาที่ไม่มีต้นไม้ปิดบังท้องฟ้า

6. กิจกรรมล่องเรือศึกษาธรรมชาติอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ (Boat Sightseeing) ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเรียนรู้ธรรมชาติจำเป็นจะต้องมี มัคคุเทศก์ในการให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน ชมสภาพธรรมชาติแวดล้อมอยู่ สิ่งที่ต้องระมัดระวัง จากการกระทำกิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ น้ำมันปนเปื้อนลงในแหล่งน้ำ ขยะ เสียงรบกวนจาก เครื่องยนต์ การรบกวนบริเวณวางไข่ / ผสมพันธุ์ของสัตว์น้ำ

7. กิจกรรมพายเรือแคนู (Canoeing) / เรือคายัค (Kayak) / เรือใบ (Sailing) ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเรียนรู้ธรรมชาติ ทั้งยังให้

นักท่องเที่ยวได้ใช้ความสามารถในการบังคับเรือและได้ออกกำลังกาย เป็นกิจกรรมที่ทำได้ทั้งในลำน้ำ ในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรืออ่างเก็บน้ำที่ยังคงมีสภาพธรรมชาติแวดล้อมอยู่

8. กิจกรรมชมทิวทัศน์ ธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบ (Relaxing) ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและใกล้ชิดกับธรรมชาติ ซึ่งเป็นกิจกรรม เสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กล่าวแล้วข้างต้น การชมทิวทัศน์อาจทำได้ในลักษณะการเดินเล่นตามเส้นทางที่จัดไว้ให้ และ/หรือตามชายหาดหรือเป็นจุดอยู่กับที่ โดยนักท่องเที่ยวได้หยุดชม ธรรมชาติ ณ จุดต่างๆ ทั้งนี้คุณค่าความงามของธรรมชาติและความสะดวกเป็นทรัพยากรนันทนาการที่สำคัญสำหรับกิจกรรมประเภทนี้ กล่าวกันว่า การได้ชื่นชมใกล้ชิดกับธรรมชาติเป็นโอกาสหนึ่งที่ทำให้ นักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ ณ จุดที่จัดให้การชมธรรมชาติ

9. กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ (Terrain/Mountain Biking) ลักษณะของ กิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยอุปกรณ์คือ จักรยานภูเขา (Mountain Biking) เส้นทางขี่จักรยาน ไม่ควรเป็นเส้นทางเดียวกับเส้นทางเดินเท้าเพื่อกิจกรรมเดินป่า หรือศึกษาธรรมชาติ หรือดูนก การพัฒนาเส้นทางจักรยาน ควรเน้นให้เข้ากับสภาพธรรมชาติ ไม่มีการตัดต้นไม้ใหญ่ ไม่จำเป็นต้องทำเส้นทางด้วยวัสดุก่อสร้าง อาจมีการทำร่องระบายน้ำ หรือสะพานไม้ อย่างง่ายในบริเวณที่ลุ่มและร่องน้ำ ชุมชนเจ้าของพื้นที่มีหน้าที่ในการดูแลเส้นทางขี่จักรยานให้อยู่ในสภาพใช้ได้ และดูแลรักษาความสะอาด ตลอดจนกวดขันให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบ

10. กิจกรรมพักแรมด้วยเต็นท์ (Tent Camping) ลักษณะของกิจกรรมการพักแรมแบบกางเต็นท์มีหลายรูปแบบ ตั้งแต่พักแรมแบบเต็นท์ที่มีการพัฒนาแล้วในเขตบริเวณต่างๆ จนกระทั่งพักแรมกลางป่าที่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใด ๆ อย่างไรก็ดี กิจกรรมพักแรมด้วยเต็นท์มุ่งให้นักท่องเที่ยว ได้อยู่กับธรรมชาติและสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยไม่อาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกในการอยู่อาศัย เกินความจำเป็น เป็นกิจกรรมที่กระทำร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ส่อง/ดูนก ฯลฯ

11. กิจกรรมล่องแก่ง บ้านท่าเรือ (White Water Rafting) ลักษณะของกิจกรรม เป็น กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติ และได้รับความตื่นเต้น สนุกสนานร่าเริงจากความเร็วของกระแสน้ำ ความต่างระดับของลำน้ำ และสภาพภูมิทัศน์ของ

สองฝั่ง การล่องเรือยาง/แพ ควรมีไกด์ที่มีความสามารถในการล่องเรือ/แพ และความรู้ด้านธรรมชาติวิทยา

12. กิจกรรมพักผ่อนรับประทานอาหารที่บ้าน (Gastro-tourism) ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมพักผ่อนโดยการนำอาหารมารับประทานหรือซื้อจากร้านค้าใกล้เคียงในบริเวณที่ในหมู่บ้าน เป็นกิจกรรมที่มักกระทำร่วมกับกิจกรรมประเภทอื่น ๆ เช่น การเที่ยวชมธรรมชาติ การเดินป่า เดินชมธรรมชาติ ฯลฯ ควรจัดให้มีสถานที่นั่งพักผ่อนรับประทานอาหารในพื้นที่กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีบรรยากาศสงบ และนักท่องเที่ยวได้ชื่นชมกับธรรมชาติ หน่วยงานเจ้าของพื้นที่จำเป็นต้องจัดพื้นที่ไว้สำหรับกิจกรรมนี้ ประกอบด้วยชุดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ โต๊ะ ม้านั่ง ถังขยะ ที่ล้างมือ ห้องสุขา และอาจมีเตาย่างอาหาร บริเวณที่จัดควรเป็นที่ร่มมองเห็นน้ำและมีสภาพภูมิทัศน์สวยงาม ไม่เป็นแหล่งที่เปราะบางทางนิเวศ

13. กิจกรรมเที่ยวน้ำตก (Waterfall Visits/Exploring) ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่นิยมที่สุดสำหรับการเที่ยวป่า-เขา ที่มีน้ำตกเป็นองค์ประกอบสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว การเที่ยวน้ำตกอาจมีกิจกรรมหลายอย่างประกอบกัน เช่น เล่นน้ำตก เดินสำรวจน้ำตก นั่งรับประทานอาหาร หรือชมทิวทัศน์บริเวณน้ำตก ซึ่งควรจัดโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยวได้รับความรู้เกี่ยวกับน้ำตก และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่น่าสนใจควบคู่ไปด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2554)

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลนางพญา อำเภอท่าปลาจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าศักยภาพความหลากหลายทางชีวภาพด้านการท่องเที่ยว มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายที่กระจายอยู่ตามพื้นที่ตำบลนางพญา ผู้วิจัยจำแนกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความหลากหลายทางชีวภาพในด้านวัฒนธรรมและประเพณี 2) ความหลากหลายทางชีวภาพในด้านสิ่งแวดล้อม 3) ความหลากหลายทางชีวภาพในด้าน วิถีชีวิต ภูมิปัญญาสิ่งประดิษฐ์ 4) ความหลากหลายทางชีวภาพในด้านอาหาร 5) ความหลากหลายทางชีวภาพในด้านยาและการรักษาโรค สอดคล้องกับ ศรีณัฐ ไทรชมภู และบุญเกียรติ ไทรชมภู (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่คุ้งบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าการใช้ประโยชน์ความหลากหลาย

ทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าพื้นที่สีเขียวค้ำบางกะเจ้ามีทรัพยากรที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ทำให้ชุมชนได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งด้านความรู้ ด้านนันทนาการ มีรายได้จากผลผลิตของสวนผลไม้ มีอาชีพเสริม อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นคือการทำบริการ เช่น บริการนวดแผนไทย บริการให้เช่ารถจักรยาน บริการรับทำอาหารให้กลุ่มนักท่องเที่ยว

ตำบลนางพญา เป็นพื้นที่สังคมเกษตรกรรม มีวิถีชีวิต แบบชนบทดั้งเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากเดิมมากนักจึงเป็นที่พื้นที่มี ศิลปวัฒนธรรมตามบริบทของสังคมเกษตรกรรม ศักยภาพของความหลากหลายทางชีวภาพในด้านวัฒนธรรมและประเพณี ตำบลนางพญา พบว่า ประชาชนในพื้นที่เป็นเจ้าของที่ดี มีอัธยาศัยที่เป็นมิตร มีแหล่ง มีทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลายทั้งที่เป็นแหล่งธรรมชาติ และวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชุมชน มีแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยวสามารถจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลนางพญาได้ และมีความพร้อม เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม การเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวมีเส้นทางเข้าถึงที่สะดวกสบาย มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง รวมถึง ชุมชนมีความพร้อมในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม มีปราชญ์ ชาวบ้านที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว มีศูนย์เรียนรู้ที่เป็น ต้นแบบในพื้นที่หลายแหล่ง ทั้งนี้ตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา เป็นพื้นที่เขตชนบทสังคม เกษตรกรรมผู้คนจึงมีจิตใจโอบอ้อมอารีเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ภูเขาสูง เป็นสันปันน้ำระหว่างจังหวัดอุตรดิตถ์ - แพร่ (สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้. 2557) ส่วนโอกาสในการพัฒนา พบว่าชาวบ้านบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนยังไม่ครอบคลุมทั้งตำบล องค์กรความรู้บางส่วนไม่ได้ถ่ายทอดสู่เยาวชนในพื้นที่ยังขาดป้ายสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจการวางแผนการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ไม่มีที่พัก สัมผัสวัฒนธรรมชนบท และวิถีชุมชน บางเส้นทางบางพื้นที่ขาดการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและขาดการทำตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะชาวบ้านยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยว ไม่คุ้นกับการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ กลุ่มผู้ทอผ้า ผู้ผลิตหัตถกรรมท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นวัยสูงอายุเป็นการทำอาชีพเสริมจากการเกษตร ส่วนวัยรุ่นจะเรียนหนังสือต่าง ถิ่น และเข้าทำงานบริษัทเมื่อจบการศึกษา การติดต่อประสานความร่วมมือทำเฉพาะ กลุ่มเครือข่าย และบุคคลที่สนิท การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบนฐาน

ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่นักท่องเที่ยวต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน หรือ กิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน สอดคล้องกับวิจัยของ Darsree (2014) พบว่า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรให้ชุมชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tawornsil (2009) และ College of Social Communication Innovation (2013) ที่ระบุว่า ควรพัฒนาส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จังหวัดสระแก้วให้มีหลายรูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Singsaktrakul, P. and Sermkarndee, (2013) พบว่า การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวชุมชน หรือ การรวมกลุ่มของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว การพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยว หรือ สินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว และพัฒนาการสื่อสาร การส่งเสริมการตลาดเพื่อให้การรับรู้ การท่องเที่ยวเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phuriwat Dechum. (2013) พบว่า การพัฒนากิจกรรม การท่องเที่ยวชุมชนที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม ต้องการค้นหาอัตลักษณ์ และทำความเข้าใจ คุณค่าของวัฒนธรรม โดยการสร้างความโดดเด่น และความแตกต่างของกิจกรรม เน้นการเสริมสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การปรับเปลี่ยนกลวิธี ในการพัฒนาตลาด การสื่อสารการตลาด

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวที่กระจายรายได้สู่คนในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม และให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทำความเข้าใจกับความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้น

1.2 ควรสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านในชุมชน เกี่ยวกับ กิจกรรมท่องเที่ยว ความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อมศึกษา และการสื่อความหมายธรรมชาติ ว่ามีความสำคัญอย่างไร และควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลนางพญาและกรมป่าไม้ อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน ควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกอบรม ศึกษาดูงานเพื่อ

พัฒนาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อป้องกันการเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนในอนาคต

1.4 กรมป่าไม้ อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน เกษตรอำเภอบ้านป่า และองค์การบริหารส่วนตำบลนางพญา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวประชาสัมพันธ์ รมรงค์ และเผยแพร่ข้อมูล เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ ของชุมชนตำบลนางพญา และมีการสนับสนุนสินค้าทางการเกษตร โดยเน้นทางด้านคุณภาพของสินค้า ให้สวยงาม ใช้ได้สะดวก นำใช้และนำรับประทาน ควรจัดศูนย์การเรียนรู้ มีการฝึกอบรมด้านการบริการการท่องเที่ยว การพัฒนาอาชีพทางการเกษตร สินค้าแปรรูปจากการเกษตรจากผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลและอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมการใช้ทรัพยากรของชุมชนในลักษณะองค์รวมเพิ่มเติม เช่น ความคิดความพึงพอใจของชุมชนต่อการจัดการที่ดิน การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดโซนนิ่ง ในเขตพื้นที่สาธารณะ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับและแนวความคิดเกี่ยวกับการได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากราชการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

2.2 ศึกษาการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวแต่ละประเภท/ กิจกรรม/แหล่งท่องเที่ยว และพัฒนาเป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมได้เรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวจากความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน

2.3 ศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน เพื่อป้องกันการเกิด ผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนในอนาคต รวมถึงศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อนำมาวางแผนและออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน ให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทของชุมชน เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืน ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพลังงาน สำนักนโยบายและพลังงาน. (2554). *แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2558, จาก https://energy.go.th/2015/wpcontent/uploads/2016/02/moen_plan_2555_2558_0.pdf
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2558, จาก <http://www.tat.or.th>
- ศรีณัฐ ไทรชมพู่ และบุญเกียรติ ไทรชมภู. (2558) *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ในพื้นที่คังบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ*. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้. (2557). *ป่าลำน้ำน่านฝั่งขวา: ความหลากหลายทางชีวภาพของผืนป่าหลังสัมปทานทำไม้*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานความหลากหลายทางชีวภาพด้านป่าไม้ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนางพญา. (2560). *แผนพัฒนา 3 ปี 2561-2564*. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2561, จาก <http://www.nangpaya.go.th/>
- ฮักนะนางพญา. (2560) *จำนวนผู้ติดตามและเช็คอิน*. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2561, จาก <https://www.facebook.com/hugna.nangpaya>
- College of Social Communication Innovation. (2013). *Guidelines for integrated marketing communication in promoting cultural tourism, Wangsombun District, Srakaew Province*. Bangkok: College of Social Communication Innovation Srinakharinwirot University.
- Darsree, P. (2014). *A survey on the quality of ecological tourism sites in Pang Sida National Park, Srakaew Province*. Retrieved 10 February 2017, from www.gstm.nida.ac.th/jitt/images/57_2-2.pdf.
- Phuriwat Dechum. (2013). Developing creative tourism: Conceptual framework to the practice for Thailand. *Silpakorn University Journal*, 33(2), 331-366.

Singsaktrakul, P. and Sermkarndee, P. (2013). The Study of Potentiality and Conservation Tourism Development Approach of Baan Thung–Maprang, Kuan Doan District and Baan Ton–Panan, Kuan Kalong District in Satun Province. *Suddhiparitad Journal*, 27(83), 97–112.

Tawornsil, T. (2009). Guidelines for developing tourism in Srakaew Province. *Master's Thesis, M.Sc. Chulalongkorn University.*